

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний етап розвитку суспільства можна охарактеризувати високим ступенем інтернаціоналізації виробництва і глобалізації світових відносин, де ключовим напрямом світової економіки є вивчення та аналіз зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. Безпосередньо, зовнішньоекономічну діяльність країни, слід сприймати як ключовий напрям розвитку багатьох сучасних держав, зокрема, як джерело надходження товарів, інноваційне виробництва, у випадках коли неможливо їх виготовлення всередині країни, також доходів від експортно-імпортних операцій. Зазначимо, що для багатьох держав, де з певних причин відсутні виробничі процеси, ЗЕД є єдиним способом внутрішнього забезпечення необхідними товарами [1].

Здебільшого під поняттям ЗЕД, на нашу думку доцільно розуміти систему експортно-імпортних операцій суб'єктів господарювання з іншими країнами для забезпечення розширення обсягів їх бізнесової діяльності, зокрема формування додатного грошового потоку, реалізації стабільного стратегічного конкурентного профілю підприємства, та інтенсифікація своїх присутності на іноземних ринках. Разом з тим, слід уточнити, що ЗЕД характеризує оптимальний рівень отримання прибутку від відповідної діяльності, більш високий за національний рівень рентабельності діяльності та продукції, диверсифікацію ризиків [2]. На нашу думку, доцільно відзначити, що методику управління ЗЕД для оптимізації рівня ефективності, вона передбачає: збільшення обсягів ЗЕД; нарощення цін на товари ЗЕД; зростання рентабельності ЗЕД; коригування структури продукції в рамках ЗЕД; скорочення неопераційних витрат в рамках операцій ЗЕД [3]. В значній мірі якість ЗЕД ідентифікується способом ініціювання відповідних операцій (рис. 1.).

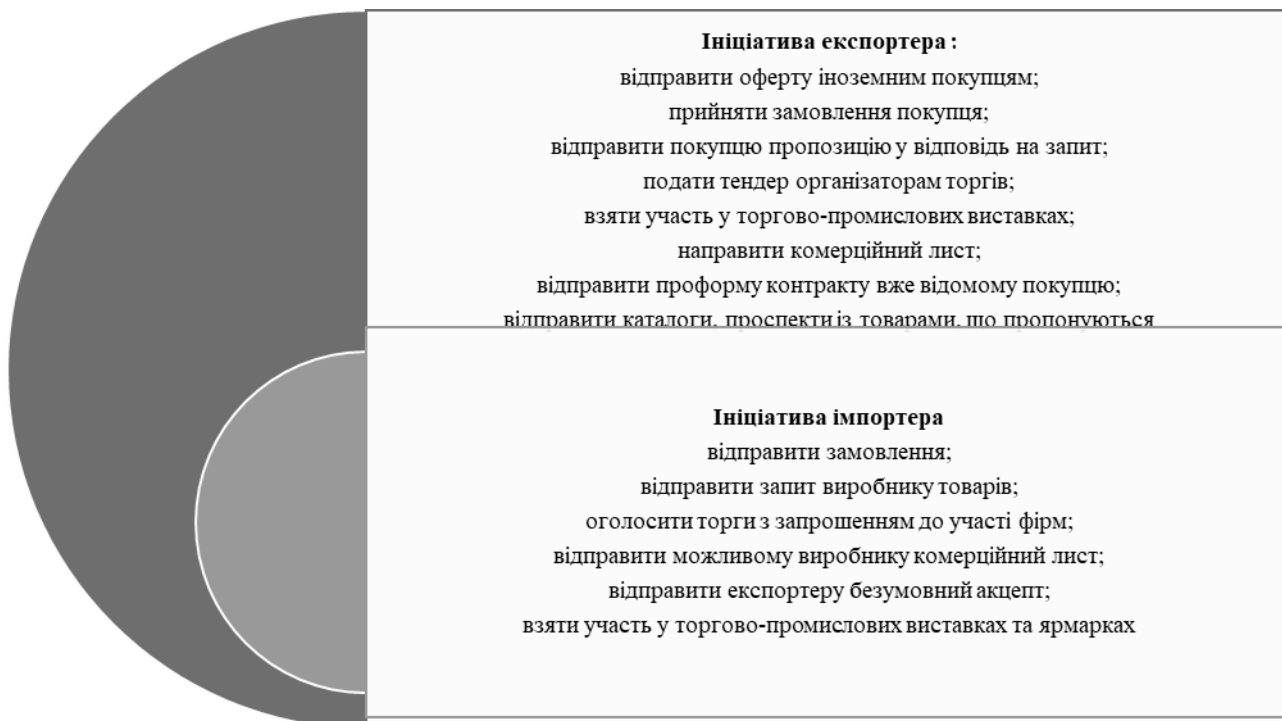

Рисунок 1 - Ключові аспекти ініціювання ЗЕД
Джерело: складено автором

Вказані способи ініціювання ЗЕД ідентифікують чинники стимулювання експорту або імпортером залежно від потреби підвищення ефективності торговельної операції. Треба наголосити, що оцінювання факторів підвищення рівня ефективності ЗЕД вказує, що існує значна кількість чинників,

які прямо-опосередковано впливають на ефективність відповідних операцій. Тобто, в ході аналізу можна зазначено, що зростання рівня ефективності ЗЕД зосереджується на прирощення обсягу даних операцій, скорочення поточних не операційних витрат, а також їх диверсифікація залежно від рівня рентабельності.

У зв'язку з прагненням України стати повноправним гравцем на ринку, деяким вітчизняним підприємствам вдалось розширити масштаби своєї діяльності, вийти на нові рівні, в тому числі захопили частки іноземних ринків. Відповідний прогрес вітчизняних підприємств позитивно вплинув на стабілізацію економіки країни, що зумовило зростання національного доходу, підвищило імідж України на міжнародному ринку, але відповідна позитивна тенденція значно пошатнулась у зв'язку з введенням карантинних обмежень.

Разом з тим, сумнівним є той факт, що наша держава приймає пасивну участь у зовнішньоекономічних операція, вона лише встановлює правові норми, в яких врегульовує правильність і законність міжнародного співробітництва. Лівова частка зовнішньоекономічних операцій припадає на приватний сектор, що дозволяє накопичувати грошові кошти, але не підвищувати рівень значущості держави, у геополітичному сенсі.

В ході проведеного дослідження, можна відзначити, що в Україні можна ідентифікувати такі проблеми в сфері зовнішньоекономічної діяльності, як: залежність національних виробників від комплектуючих від імпортних операцій, тому що власне виробництва обмежується нестачею стратегічних ресурсів; доходи від експорту повинні відшкодовувати витрати країни на імпорт, саме дане співвідношення дозволяє збільшити валютний запас. разом з тим, в нашій країні імпортозаміщення не має синергійності, що небезпечно для національної економіки; не зважаючи на світові тренди на енергоносії, в Україні паливні ресурси є досить коштовними, що негативно позначається на енергоємних галузях, що зумовлює скорочення експорту.

Безперечно, для покращення та стабілізації ЗЕД, що вкрай важливо в умовах сьогодення необхідно здійснити ряд заходів, зокрема:

1. З боку держави повинна бути підтримка та розроблена програма щодо стимулювання експорту та стримування зростання імпорту для врівноваження сальдо зовнішньої торгівлі.

2. Забезпечення та творення конкурентного середовища для вітчизняних виробників.

3. Підвищення контролю за якістю надходження сировини, зокрема напівфабрикатів для важливих галузей економіки.

4. Встановлення відповідних квот, та/або урегулювання обсягу імпорту.

5. Врегулювання ринку споживачів кредитів.

6. Створення системи страхування та гарантування експорту.

7. Двостороннє співробітництво шляхом визначення перспективних ринків для розширення ринків збуту продукції та в пролонгованій перспективі збільшення експорту.

8. Проведення зваженої цінової політики в сфері експорту електроенергії.

9. Заохочення до участі вітчизняних виробників у зарубіжних виставках.

10. Посилення захисту інтересів наших товаровиробників на зовнішніх ринках [2].

Отже, необхідним є збільшення кредитування за мінімальними ставками підприємств, профінансувати насамперед інвест-проекти, спрямовані на ресурсо- та енергозбереження. Для зниження собівартості продукції підприємств необхідно знизити тарифи на електроенергію, та інші енергоресурси. Також уряду потрібно сприяти розширенню споживання продукції вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку шляхом впровадження балансів виробництва і споживання продукції підприємствами всіма галузями економіки. Крім того, необхідно підвищити ефективність міждержавних та міжурядових заходів для збереження і розширення ринків збуту продукції підприємств України, а також підтримувати заходи вітчизняних промисловців щодо захисту внутрішнього ринку від недобросовісного імпорту. Україна в умовах економічної кризи повинна зосередитися на підтримці вітчизняного виробника, а також експорті своєї продукції з одночасним обмеженням імпорту.

Література:

1. Світовий банк прогнозує зростання ВВП України на 3% в 2021 році Радіо Свобода. 2021. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-svitoviybank-vvp-ukrainy/31035658.html> (дата звернення 01.04.2021)

2. Sahaidak, M., Tepluk, M., Zhurylo, V., Rudenko, N., & Samko, O. (2021). Integrative Viewpoint for Implementing Sustainable Management Agricultural Business Excellence. TEM Journal. Volume 10, Issue 1, Pages 303-309, ISSN 2217-8309, DOI: 10.18421/TEM101-38

3. Пустовойт О.В. Нематеріальні ресурси економічного зростання. Економіка України. 2019. № 9–10. С. 44–67.